

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2025 m. sausio 22 d. Nr. 21RE-
(AG-1000/01-2024)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš narių Eglės Bilevičiūtės, Žydrūno Plytniko (pranešėjas) ir Ingridos Sabaliauskienės (posėdžio pirmininkė), sekretoriaujant Ramūnei Misevičiūtei, dalyvaujant pareiškėjai N. B.,

atsakovės Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovams J. R. ir V. J.,

Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotoliniu vaizdo konferencijos būdu išnagrino pareiškėjos N. B. skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Pareiškėja N. B. (toliau – ir pareiškėja) skunde Komisijos prašo panaikinti Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau - ir atsakovė, Agentūra) Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. lapkričio 13 d. sprendimą Nr. STS-6056 (toliau – Sprendimas) ir įpareigoti Agentūrą per Komisijos nustatytą laiką priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Paaikino, kad su Sprendimu nesutinka; 2019 m. rugsėjo 7 d. pateko į avariją, patyrė daugybinius lūžius (*duomenys neskelbtini*), atliktos 6 operacijos dėl lūžių, nuo to laiko būklė tik blogėja. Pareiškėja nuolat lankosi pas neurologą, traumatologą, skiriami vaistai, lašelinės, blokados, rehabilitacija, tačiau tai tik trumpas efektas – nuolat vartoja nuskausminamuosius. Pareiškėja negali pati savimi pasirūpinti, yra priklausoma nuo kitų. Labai skauda nugarą, dubenį, skausmas juosmens srityje kaip pjaunantis, kojos kaip medinės; negali prisiliesti prie nugaros, stuburo slanksteliai liečiasi vienas su kitu ir labai duria. Paskutiniu metu skausmas suintensyvėjo, traukia, tempia, dega nugarą, skausmas plinta į kojas, labai riboja judesius; po aštraus, nudiegiančio skausmo nutirpsta kojas. Pareiškėja sunkiai keičia padėtį, kai surakina, turi kažkuri atsisėsti ar atsigulti. Negali vaikščioti viena, nes kelis kartus yra stipriai kritusi; negali kelti rankų – iš karto surakina, sunkiai vaikšto, atsigula, norint pasiversti ant šono, reikia atsisėsti, reikalingo kito žmogaus pagalba, negali gulėti ant nugaros. Pareiškėja krypsta į dešinę pusę, laužia juosmenį, dubenį, dešinė koja po lūžio ir operacijų liko trumpesnė 4-5 cm, šlubuoja, vaikšto su lazda, bate nešioja iki 5 cm įklotus.

Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos 2022 m. rugsėjo 22 d. sprendimu pareiškėjai buvo nustatytas 35 proc. darbingumo lygis, todėl pareiškėja nesupranta, kodėl 2024 m. rugsėjo 25 d. nevertinant diagnozių (*duomenys neskelbtini*) gaunasi 45 proc. dalyvumo lygis. Pareiškėja nurodo esanti stambi, ir didelis kraujo spaudimas yra nuo 30 metų – dėl šių ligų niekada nesikreipė į Tarnybą dėl neįgalumo nustatymo; dirbo visą gyvenimą, darbo stažo turi daugiau kaip 36 metus, jei ne ši nelaimė, būtų dirbusi ir dabar (b. l. 1-3).

Atsakovė Agentūra prašo pareiškėjos skundą atmesti kaip nepagrįstą. Atsiliepime paaiškino, kad pareiškėjos dalyvumo lygis buvo vertinamas 2024 m. rugpjūčio 30 d. – rugsėjo 25 d. Agentūros Marijampolės teritoriniame skyriuje (toliau – teritorinis skyrius), kuris asmeniui nustatė 45 proc. dalyvumo lygį dėl priežasties „ligos arba būklės“ nuo 2024 m. gegužės 22 d. neterminuotai. Nesutikdama su teritorinio skyriaus priimtu sprendimu, pareiškėja kreipėsi į Agentūros direktorių dėl pakartotinio dalyvumo lygio vertinimo. Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius, išsamiai išnagrinėjęs asmens dalyvumo lygio nustatymo byloje esančius medicininius dokumentus, priėmė Sprendimą, kuriuo nekeitė 2024 m. rugsėjo 25 d. teritorinio skyriaus priimto sprendimo Nr. STS-11324 „Dėl dalyvumo lygio“, kuriuo pareiškėjai nustatė 45 proc. dalyvumo lygį dėl priežasties „ligos arba būklės“ nuo 2024 m. rugsėjo 22 d. neterminuotai.

2024 m. rugpjūčio 29 d. VŠĮ (*duomenys neskelbtini*) siuntimu į Agentūrą pareiškėja buvo nukreipta į Agentūrą dalyvumo lygiui nustatyti. Minėtame siuntime nurodytos diagnozės pagal Tarptautinio ligų klasifikatoriaus – 10 Australijos modifikacijos (toliau – TLK-10-AM) kodus: pagrindinė diagnozė: (*duomenys neskelbtini*); (*duomenys neskelbtini*) (diagnozė įtraukta iš 2023 m. sausio 20 d. pulmonologo konsultacijos); gretutinės diagnozės – (*duomenys neskelbtini*) (neatitinka Dalyvumo lygio nustatymo kriterijų ir tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 (toliau – Aprašas), 1 priedo nuostatų)); (*duomenys neskelbtini*) (neatitinka Aprašo 1 priedo nuostatų)); (*duomenys neskelbtini*) (neatitinka Aprašo 1 priedo nuostatų)); (*duomenys neskelbtini*) (neatitinka Aprašo 1 priedo nuostatų)); (*duomenys neskelbtini*); (*duomenys neskelbtini*); (*duomenys neskelbtini*).

Agentūros teritoriniai skyriai ir Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius, vertindami dalyvumo lygį, vadovaujasi gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais mediciniais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą. Agentūra nėra gydymo įstaiga, todėl negali asmenims diagnozuoti susirgimų, keisti gydančių specialistų nustatytų diagnozių ar spręsti kitokius, su gydymo procesu susijusius klausimus. Už siuntimo į Agentūrą teisingumą atsako asmenį gydantis gydytojas, už konkrečios konsultacijos išvados teisingumą – ją suteikęs gydytojas specialistas.

Atsižvelgiant į skunde išdėstytas aplinkybes, Agentūra pažymi, kad sąvokos „sveikatos būklė“ ir „dalyvumo lygis“ yra susijusios, tačiau nėra ir negali būti tapačios, o Agentūra vertina ne sveikatos lygį, o dalyvumo lygį, kuriam esminę įtaką daro ne diagnozuota liga ar asmens patirta trauma, o dėl jų išlikę funkciniai organizmo sutrikimai, dėl kurių masto yra parenkamas kriterijus, pagal kurį nustatomas didesnis ar mažesnis dalyvumo lygis. Esant tai pačiai diagnozuotai ligai, dalyvumo lygis gali ir didėti, ir mažėti, nes dalyvumo lygis nustatomas įvertinus ne tik medicininius kriterijus, t. y. asmens bazinį dalyvumą, bet ir asmens individualios pagalbos poreikį (amžius, darbo patirties ir darbinį įgūdžių įgijimas ir galėjimas juos panaudoti ir pan.). Dėl šios priežasties, esant pagrindui atlikti pakartotinį dalyvumo lygio vertinimą, dalyvumo lygis yra ne pratęsiamas remiantis jau turimais byloje mediciniais duomenimis, o vertinamas iš naujo, vadovaujantis naujai pateiktais dokumentais, liudijančias tuo metu esamus asmens sveikatos funkcinius sutrikimus.

Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius, vertindamas bazinį dalyvumą dėl pagrindinės diagnozės pagal TLK-10-AM kodą: (*duomenys neskelbtini*) ir susijusių gretutinių diagnozių pagal TLK-10-AM kodus (*duomenys neskelbtini*), vadovavosi Aprašo 1 priedo I skyriaus 13.2 papunkčiu, pagal kurį nustatytas 1 balo bazinis dalyvumas, nes, remiantis turimais duomenimis, pareiškėjai nustatyta (*duomenys neskelbtini*). Patvirtinta 2024 m. kovo 8 d. fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojo, 2024 m. birželio 17 d. neurologo konsultacijų ir siuntimo į Agentūrą duomenimis. Vertinant bazinį dalyvumo lygį dėl gretutinės diagnozės pagal TLK-10-AM kodą: (*duomenys neskelbtini*), vadovautasi Aprašo 1 priedo XIV skyriaus 54.2. papunkčiu, pagal kurį nustatytas 1 balo bazinis dalyvumas, nes, remiantis turimais duomenimis, pareiškėjai nustatytas (*duomenys neskelbtini*). Patvirtinta 2023 m. gruodžio 6 d. ortopedo traumatologo, 2024 m. birželio 17 d. neurologo konsultacijų ir siuntimo į Agentūrą duomenimis.

Pareiškėjos dalyvumo lygis, vertinimo metu negalėjo būti įvertintas didesnėmis balų išraiškomis, nes anksčiau minėti sveikatos funkciniai sutrikimai yra vertinami vadovaujantis Aprašo 1 priedo papunkčiais, kuriais yra įvertintos konkrečios bazinio dalyvumo lygio vertės ir kurie negali būti koreguojami ar kitaip keičiami.

Pareiškėjos skunde minimos diagnozės pagal TLK-10-AM kodus (*duomenys neskelbtini*) nevertinamos, nes dėl diagnozės pagal TLK-10-AM kodą (*duomenys neskelbtini*). Nesant nustatyto C stadijos širdies nepakankamumo, Aprašo 1 priedo 33.1. punkto papunkčiai negali būti taikomi; diagnozės pagal TLK-10-AM kodus (*duomenys neskelbtini*) atskirai šios ligos funkcinio sutrikimo, atitinkančio Aprašo 1 priedą, nesukelia. Jos yra kardiovaskulinės rizikos veiksniai, todėl turėtų būti grupuojamos kartu su kardiologine patologija. Kadangi kardiologinė patologija buvo taip pat nevertinta, negalima buvo vertinti ir šių diagnozių; diagnozė pagal TLK-10-AM kodą (*duomenys neskelbtini*) funkcijos sutrikimo, kuris atitiktų Aprašo 1 priedą, nesukelia, koordinacijos sutrikimo nėra (*duomenys neskelbtini*)).

Pasikeitus asmens sveikatos būklei, asmuo turi teisę kreiptis į gydantį gydytoją dėl naujo siuntimo į Agentūrą ir medicininių dokumentų parengimo, kurie turėtų būti pateikti Agentūros teritoriniam skyriui dėl pakartotinio dalyvumo lygio vertinimo. Pažymėtina, kad individualių administracinių aktų teisėtumo bylose pareiškėja savo reikalavime turi aiškiai nurodyti konkrečius teisės akto straipsnius (jų dalis) ar punktus, kurie, priimant ginčijamą sprendimą, buvo pažeisti ar netinkamai taikyti. Be to, skunde turi būti nurodomi aiškūs ir nuoseklūs teisiniai motyvai, pagrindžiantys pareiškėjos abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies) ar punkto, kurio atitiktimi konkrečiai nurodytoms teisinio reguliavimo nuostatomis ar teisės principams pareiškėja abejoja. Tačiau pareiškėja savo reikalavimą grindžia išimtinai subjektyviu teisės aktų ir medicininių dokumentų vertinimu, todėl pareiškėja, argumentuodama tai, kad jai netinkamai nustatytas dalyvumo lygis, nesiremia teisės normų nuostatomis, nepateikia jokių įrodymų, pagrindžiančių šio reikalavimo teisėtumą ir pagrįstumą, todėl pareiškėjos argumentai, kad jai netinkamai buvo nustatytas dalyvumo lygis nelaikytinas teisiškai reikšmingu ir skundas atmestinas (b. l. 18-22).

Skundas tenkintinas

Remiantis byloje esančia medžiaga, nustatyta, kad pareiškėja 2024 m. rugpjūčio 30 d. Agentūrai pateikė Prašymą nustatyti negalią (b. l. 23-24).

Agentūros teritorinis skyrius 2024-09-25 sprendimu Nr. STS-11324 nusprendė pareiškėjai nustatyti 45 proc. dalyvumo lygį ir 55 proc. netekto dalyvumo lygį nuo 2024 m. rugsėjo 22 d. iki neterminuotai. Bazinio dalyvumo lygis įvertintas 0 balų: vadovaujantis Aprašo 24.4 papunkčiu, apskaičiuotas asmens bazinis dalyvumas yra 40 balų; individualios pagalbos poreikio klausimyno (toliau – Klausimynas) balų suma yra 78 balai; dalyvumo lygis balais yra 118. Sprendimas priimtas 2024 m. rugsėjo 25 dalyvumo lygio vertinimo akto Nr. 4529 pagrindu (b. l. 52-54).

2024 m. spalio 16 d. Agentūra gavo pareiškėjos skundą, kuriame pareiškėja nurodė nesutinkanti su Agentūros teritorinio skyriaus sprendimu, išdėstė aplinkybes analogiškas nurodytoms skunde Komisijai (b. l. 55-57).

Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius Sprendime nurodė, jog priėmė nagrinėti pareiškėjos skundą ir nusprendė atlikti pakartotinį dalyvumo lygio vertinimą. Siuntime dalyvumo lygiui nustatyti nurodytos diagnozės: (*duomenys neskelbtini*); (*duomenys neskelbtini*) (neatitinka Aprašo 1 priedo nuostatų)); (*duomenys neskelbtini*) (neatitinka Aprašo 1 priedo nuostatų)); (*duomenys neskelbtini*) (neatitinka Aprašo 1 priedo nuostatų)); (*duomenys neskelbtini*) (neatitinka Aprašo 1 priedo nuostatų)); (*duomenys neskelbtini*); (*duomenys neskelbtini*); (*duomenys neskelbtini*). Vertinant bazinį dalyvumą, taikyta pagrindinė diagnozė (*duomenys neskelbtini*), atitinkanti kriterijų 13.2 papunktį (bent vienos galūnės raumenų jėga 3 balai pagal Lovetto skalę – įveikia traukos jėgą, bet negali pasipriešinti trukdymui), nes dėl ligų pagal TLK-10-AM kodus (*duomenys neskelbtini*), asmeniui nustatyta kojų raumenų jėga (*duomenys neskelbtini*). Patvirtinta 2024 m. kovo 8 d. fizinės medicinos ir reabilitacijos gydytojo, 2024 m. birželio 17 d. neurologo konsultacijų ir siuntimo į Agentūrą duomenimis. Didesnė bazinio funkcionavimo lygmens vertė nenustatyta, nes nenustatyta, kad bent

vienos galūnės raumenų jėga – 1–2 balai. Pagrindinės diagnozės balų rezultatas – 39 (Aprašo 24.2 papunktis). Vertinant bazinį dalyvumą, taikytos gretutinės diagnozės: (*duomenys neskelbtini*), atitinkanti kriterijų 54.2 papunktį (vidutinis statikos sutrikimas: vidutinis klubo sąnario judesių apribojimas (koksartrozė), koja sutrumpėjusi ne daugiau nei 5 cm), nes dėl ligos pagal minėtą kodą asmeniui nustatytas (*duomenys neskelbtini*). Patvirtinta 2023 m. gruodžio 6 d. ortopedo traumatologo, 2024 m. birželio 17 d. neurologo konsultacijų ir siuntimo į Agentūrą duomenimis. Didesnė bazinio funkcionavimo lygmens vertė nenustatyta, nes nenustatytas didelis statikos sutrikimas. Gretutinės diagnozės balų rezultatas yra 1 (Aprašo 24.3 papunktis). Vertinant bazinį dalyvumą, vadovaujantis Aprašo 24.1.2 papunkčiu, nevertintos diagnozės: (*duomenys neskelbtini*). Vadovaujantis Aprašo 24.4 papunkčiu, apskaičiuotas asmens bazinis dalyvumas yra 40 balų. Klausimyno balų suma – 85. Pagal Aprašo 25 punktą, dalyvumo lygis balais yra 125. Vadovaujantis Aprašo 27.10 papunkčiu, nustatytas 45 proc. dalyvumo lygis ir 55 proc. netekto dalyvumo lygis nuo 2024 m. rugsėjo 22 d. neterminuotai. Pažymėta, kad 2024 m. rugpjūčio 30 d. Vilniaus III teritorinio skyriaus specialisto užpildyto klausimyno balų suma 78. Sprendimų kontrolės skyrius, atsižvelgęs į skunde nurodytas aplinkybes, Sprendimų kontrolės skyriuje iš naujo užpildė klausimyną, pastarasis įvertintas 85 balų verte, gautas galutinis dalyvumo lygis balais (125), kuris patenka į intervalą nuo 106-130, todėl nustatomas 45 proc. dalyvumo lygis. Nuspręsta nekeisti Marijampolės teritorinio skyriaus 2024 m. rugsėjo 25 d. sprendimo (b. l. 72-74).

Byloje nagrinėjamas ginčas dėl Agentūros Sprendimo teisėtumo.

Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad asmuo su negalia – asmuo, kuriam šio įstatymo nustatyta tvarka nustatytas neįgalumo lygis arba 55 procentų ar mažesnis dalyvumo lygis. Pagal to paties straipsnio 8 dalį dalyvumo lygis - atsižvelgiant į pilnamečio asmens negalią ir aplinkos veiksnius kompleksiskai įvertintos ir nustatytos asmens galimybės ir pajėgumas visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime.

Įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad dalyvumo lygis nustatomas kompleksiskai įvertinus aplinkos veiksnių įtaką asmens savarankiškumui, galimybes veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime bei asmens organizmo funkcijų sutrikimus po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės priemonės ir atsižvelgiant į individualiojo pagalbos poreikio mastą.

Pagal Įstatymo 19 straipsnio 7 dalį, dalyvumo lygio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru. Rengiant dalyvumo lygio nustatymo kriterijus ir dalyvumo lygio nustatymo tvarkos aprašą įtraukiamos nevyriausybines organizacijos.

Aprašas (akto redakcija, galiojusi nuo 2024 m. liepos 4 d. iki 2024 m. gruodžio 7 d.) reglamentuoja dokumentų, reikalingų dalyvumo lygiui nustatyti, parengimo ir pateikimo tvarką, dalyvumo lygio priežasties, atsiradimo laiko ir jo termino nustatymo tvarką, nustato kriterijus, kuriais vadovaujantis nustatomas dalyvumo lygis (1 punktas). Dalyvumo lygį nustato Agentūra (2 punktas).

Dalyvumo lygis nustatomas kompleksiskai vertinant bazinį dalyvumą ir individualios pagalbos poreikį, išskyrus atvejus, nurodytus Aprašo IV skyriuje. Nustatant dalyvumo lygį, pildomas Agentūros direktoriaus patvirtintos formos Dalyvumo lygio vertinimo aktas (Aprašo 17 punktas).

Agentūros teritorinis skyrius, nustatydamas dalyvumo lygį, be kita ko, užpildo Klausimyną (3 priedas), kuriame įvertinamas asmens individualios pagalbos poreikis įvairiose asmens gyvenimo srityse bei aplinkos veiksnių įtaka asmens savarankiškumui ir nustatomas individualios pagalbos poreikio mastas balais (išskyrus senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims) (Aprašo 18.2 papunktis); vertina duomenis, pateiktus klinikiniuose elektroniniuose dokumentuose arba siuntime į Agentūrą ir mediciniuose dokumentuose, ir nustato asmens bazinį dalyvumą (pildomas Dalyvumo lygio vertinimo aktas) (Aprašo 18.4 papunktis).

Pagal Aprašo 49 punktą, Agentūros teritorinis skyrius per 20 darbo dienų nuo Aprašo 8 arba 9 ir 14 punktuose nurodytų dokumentų gavimo dienos atlieka dalyvumo lygio vertinimą ir priima sprendimus dėl asmens dalyvumo lygio, jo priežasties (-čių), atsiradimo laiko, termino ir Agentūros direktoriaus nustatyta tvarka asmeniui prašant – sprendimą dėl darbo pobūdžio ir sąlygų.

Aprašo 57.1 papunktyje nustatyta, kad, asmeniui nesutikus su Agentūros teritorinio skyriaus priimtu sprendimu, kai Agentūros direktoriaus įgaliotas valstybės tarnautojas priima sprendimą atlikti pakartotinį asmens dalyvumo lygio vertinimą, Agentūros direktoriaus įgaliotas valstybės tarnautojas atlieka pakartotinį dalyvumo lygio vertinimą Aprašo III skyriuje nustatyta tvarka.

Pagal Aprašo 58 punktą pakartotinis dalyvumo lygio vertinimas Aprašo 57.1 papunktyje nurodytu atveju atliekamas remiantis tik tais dokumentais ir (ar) informacija, kuri Agentūrai buvo pateikta arba Agentūros turėjo būti surinkta priimant skundžiamą sprendimą.

Aprašo 59 punkte nustatyta, kad asmens pakartotinis dalyvumo lygio vertinimas atliekamas ir sprendimas dėl asmens dalyvumo lygio nustatymo priimamas per 20 darbo dienų nuo visų vertinimui atlikti reikalingų dokumentų gavimo Agentūroje dienos arba kai pakartotinis dalyvumo lygis vertinamas vykdant Komisijos sprendimą – per Komisijos nustatytą terminą. Jeigu, pakartotinai įvertinus dalyvumo lygį, pakeičiamas anksčiau priimtas sprendimas dėl neįgalumo lygio, anksčiau priimtas sprendimas dėl neįgalumo lygio laikomas negaliojančiu.

Pagal Aprašo 24 punktą Agentūra asmens bazinį dalyvumą įvertina šia tvarka: vertindama bazinį dalyvumą, taiko pagrindinės diagnozės (sunkiausio organizmo funkcinio sutrikimo) ir gretutinių diagnozių (organizmo funkcinio sutrikimų) koeficientus: vienos pagrindinės diagnozės (sunkiausio organizmo funkcinio sutrikimo) koeficiento reikšmė – 39 (24.1.1 papunktis); jei asmens organizmo funkcijos sutrikusios dėl dviejų ar daugiau ligų ar traumų, vertina ne daugiau kaip penkias reikšmingiausias gretutines diagnozes (organizmo funkcinio sutrikimus) (24.1.2 papunktis); gretutinių diagnozių (organizmo funkcinio sutrikimų) koeficientus taiko atsižvelgdama į sunkiausio organizmo funkcinio sutrikimo kriterijui priskirtą balą, kurį dauginama iš atitinkamo koeficiento, nurodyto 24.1.3.1 – 24.3.4 papunkčiuose (24.1.3 papunktis). Pagrindinės diagnozės balų rezultatas gaunamas pagrindinės diagnozės kriterijui priskirtą balą dauginant iš pagrindinės diagnozės (organizmo funkcinio sutrikimo) koeficiento, o gretutinės (-ių) diagnozės (-ių) (organizmo funkcinio sutrikimo (-ų)) balų rezultatas - gretutinės diagnozės (organizmo funkcinio sutrikimo) balą dauginant iš gretutinės diagnozės (organizmo funkcinio sutrikimo) koeficiento (24.2, 24.3 papunkčiai). Pagal Aprašo 24.4 papunktį, bazinis dalyvumas balais skaičiuojamas sudedant pagrindinės diagnozės (organizmo funkcinio sutrikimo) balų rezultata ir gretutinės (-ių) diagnozės (-ių) (organizmo funkcinio (-ių) sutrikimo (-ų)) balų rezultatus; gauta bazinio dalyvumo balų skaičiaus reikšmė apvalinama iki sveiką skaitmenį. Dalyvumo lygis balais apskaičiuojamas sudedant bazinio dalyvumo (medicininės dalies) balus ir užpildyto Klausimyno balus (Aprašo 25 punktą). Dalyvumo lygis (procentais) nustatomas galutinį dalyvumo lygio balą priskiriant nurodytam skaičių intervalui (Aprašo 27 punktą). Nustatant asmens dalyvumo lygį, pildomas Dalyvumo lygio vertinimo aktas (Aprašo 28 punktą).

Nurodytas teisinis reglamentavimas reiškia, jog dalyvumo lygio vertinimas yra kompleksinis pilnamečio asmens organizmo funkcinio sutrikimų ir aplinkos veiksnių vertinimas, kurio tikslas – atsižvelgiant į diagnozuotų organizmo funkcinio sutrikimų laipsnį, ligos eigą ir taikomą gydymą, nustatyti, kiek asmuo pajėgus įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją ar įgyti naują arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Dalyvumo lygio vertinimas turi būti atliekamas remiantis objektyviais duomenimis: asmens sveikatos priežiūros įstaigos išduotu siuntimu į Agentūrą, išrašais iš medicininių dokumentų, atliktų medicininių tyrimų išvadomis, gydytojų specialistų konsultacijų išvadomis, Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje (toliau – ESPBI IS) paciento kortelėje identifikuotais įrašais ir paties asmens pateikiama informacija; dalyvumo ir neįgalumo lygio nustatymo (negalios nustatymo dokumentų) byloje esančiuose ir (ar) ESPBI IS paciento kortelėje esančiuose medicininiuose dokumentuose nurodyta informacija apie asmens sveikatos funkcinio sutrikimus ir bendrą asmens savijautą vertinama kompleksiskai. Agentūros teritoriniai skyriai ir Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius, vertindami dalyvumo lygį, privalo vadovautis gydymo įstaigos pateiktu siuntimu, prie jo pridėtais mediciniais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą.

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktikoje ne kartą akcentuota, kad administracinis teismas (nagrinėjamu atveju Komisija) sprendžia viešojo administravimo srities

ginčus. Nagrinėdamas ginčą teismas turi patikrinti viešojo administravimo subjekto priimto akto pagrįstumą bei teisėtumą šiais aspektais: ar jis priimtas kompetentingo subjekto; ar buvo laikytasi pagrindinių procedūrų, ypač taisyklių, turėjusių užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą. Teismui nesuteikta kompetencija pačiam nustatyti darbingumo lygį (žr., pvz., LVAT 2012 m. balandžio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A146-1789/2012). Nagrinėdamas ginčą dėl darbingumo (šiuo atveju dėl dalyvumo) lygio nustatymo, teismas sprendžia tik teisės klausimus. Teismui nesuteikta kompetencija spręsti medicininius ir darbingumo lygio nustatymo (klasifikavimo) klausimus (žr., pvz., LVAT 2019 m. gruodžio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-847-602/2019). LVAT teisėjų kolegija 2013 m. kovo 7 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A502-22/2013 nurodė, kad specialių mokslo žinių reikalaujantis medicinos srities klausimų sprendimas nepatenka į administracinio teismo kompetencijos ribas. Taigi, ir Komisija šiuo aspektu negali pasisakyti.

Taigi, nagrinėdama ginčą dėl Agentūros Kontrolės skyriaus Sprendimo teisėtumo, Komisija vertina tai, ar pareiškėjo dalyvumo lygis buvo nustatomas laikantis teisės aktų reikalavimų, ar skundžiamas sprendimas priimtas laikantis pagrindinių procedūrų ir taisyklių, turėjusių užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą, ar buvo atsižvelgta į pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes, ar ginčijamas administracinis aktas priimtas pagal kompetenciją, ar savo turiniu neprieštarauja aukštesnės galios teisės aktams, ar atitinka individualiam administraciniam aktui keliamus reikalavimus.

Pareiškėja nesutikimą su Sprendimu iš esmės grindžia tuo, kad jos sveikatai blogėjant, jai nustatytas 45 proc. dalyvumo lygis, nors 2022 m. buvo nustatytas 35 proc. dalyvumo lygis, neaišku, kodėl Agentūra nevertino diagnozių (*duomenys neskelbtini*).

Tiek iš Agentūros teritorinio skyriaus 2024 m. rugsėjo 25 d. priimto sprendimo, tiek iš skundžiamo Sprendimo matyti, jog diagnozės (*duomenys neskelbtini*) nurodytos kaip neatitinkančios Aprašo 1 priedo nuostatų, taip pat minėtuose sprendimuose šios diagnozės nurodytos kaip nevertintos, vadovaujantis Aprašo 24.1.2 papunkčiu.

Aprašo 24.1.2 papunktyje nustatyta, kad jei asmens organizmo funkcijos sutrikusios dėl dviejų ar daugiau ligų ar traumų, Agentūra vertina ne daugiau kaip penkias reikšmingiausias gretutines diagnozes (organizmo funkcinis sutrikimas). Nagrinėjamu atveju matyti, kad Agentūra Sprendime be pagrindinės diagnozės (į kurią įtraukė diagnozes (*duomenys neskelbtini*)) įvertino tik vieną gretutinę diagnozę (*duomenys neskelbtini*), todėl nėra aišku, kodėl likusios siuntime nurodytos diagnozės nebuvo vertintos kaip gretutinės, nevertinimo pagrindu nurodant Aprašo 24.1.2 papunktį.

Agentūros teritorinio skyriaus sprendime papildomai pažymėta, kad dalyvumo lygio procentai keitėsi iš 35 į 45, nes praėjusio vertinimo metu įtaką turėjo (*duomenys neskelbtini*), kurie, pasikeitus teisės aktams nuo 2024 m. sausio 1 d., neatitinka vertinimo kriterijų reikalavimų. Agentūros Kontrolės skyriaus priimtame Sprendime dėl diagnozių (*duomenys neskelbtini*) be nurodymo, kad jos nevertintos, vadovaujantis Aprašo 24.1.2 papunkčiu, daugiau nepasisakyta. Agentūra atsiliepime papildomai paaiškino, kad minėtos diagnozės nevertinamos, nes dėl diagnozės (*duomenys neskelbtini*). Nesant nustatyto C stadijos širdies nepakankamumo, Aprašo 1 priedo 33.1. punkto papunkčiai negali būti taikomi; diagnozės (*duomenys neskelbtini*) atskirai šios ligos funkcinio sutrikimo, atitinkančio Aprašo 1 priedą, nesukelia. Jos yra kardiovaskulinės rizikos veiksniai, todėl turėtų būti grupuojamos kartu su kardiologine patologija. Kadangi (*duomenys neskelbtini*) buvo taip pat nevertinta, negalima buvo vertinti ir šių diagnozių; diagnozė pagal (*duomenys neskelbtini*) funkcijos sutrikimo, kuris atitiktų Aprašo 1 priedą, nesukelia, koordinacijos sutrikimo nėra (*duomenys neskelbtini*).

Taigi, tik atsiliepime Agentūra pateikė papildomus paaiškinimus dėl TLK-10-AM diagnozių (*duomenys neskelbtini*), kodėl jos nebuvo vertintos ir, kaip matyti, nevertinimo pagrindas atsiliepime nesutampa su Sprendime nurodytu pagrindu, t. y., kad minėtos diagnozės nevertintos, nes Agentūra vertina tik penkias reikšmingiausias gretutines diagnozes. Be to, toks atsakovės atsiliepime išdėstytas papildomas Sprendimo pagrindimas negali būti laikomas tinkamu ir / ar atitinkančiu teisės aktus. LVAT yra pasisakęs, kad, kilus ginčui teisme dėl individualaus administracinio akto, kuris yra be motyvų, tokia aktą priėmusio viešojo administravimo subjekto (atsakovo) pozicija, kad jis atitinkamu

procesiniu būdu (atsiliepiame į pareiškėjo skundą ir pan.) bando nurodyti tokio akto motyvus, teismui negali būti pagrindas į tai atsižvelgti, nes VAI reikalavimai turi būti išpildyti priimant individualų administracinį aktą. Skundžiamo individualaus akto priėmimo motyvų nurodymas teismo proceso metu (jei jie nėra nurodyti priimtame akte) negali būti vertinamas ir neturi įtakos nemotyvuoto akto teisėtumo ir pagrįstumo vertinimui (žr., pvz., LVAT teismo 2013 m. birželio 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-940/2013; 2016 m. gruodžio 22 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A²⁰⁷⁴-146/2016).

LVAT ne kartą yra konstatavęs, kad VAI 10 straipsnio nuostatos reiškia, jog administraciniame sprendime, be kita ko, motyvų išdėstymas turi būti tinkamas, aiškus ir pakankamas; ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, jog jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (žr., pvz., LVAT 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-367-502/2022, 2024 m. birželio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-102-502/2024 ir kt.). Motyvai turi būti žinomi ne tik institucijai, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu šis sprendimas taikomas. Komisijos vertinimu šiuo atveju TLK-10-AM diagnozių (*duomenys neskelbtini*) nevertinimas, nurodant Aprašo 24.1.2 papunktį yra nepakankamas bei nemotyvuotas. Todėl yra pagrindas spręsti, jog Sprendimas neatitinka VAI 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktų nuostatų.

Komisija iš esmės neprivalo pasisakyti, ar medicininių kriterijų vertinimą Agentūra atliko pagal realią pareiškėjo sveikatos būklę. Įvertinant šiuos kriterijus teisės taikymo požiūriu, jie gali būti paneigti ar jais gali būti suabejota tik tais atvejais, kai byloje būtų pateiktos kitos specialistų išvados, neatitinkančios jau nustatytų. Kitokių specialistų pagrįstų medicininių išvadų, nei buvo nustatytos atsakovės nagrinėjamoje administracinėje byloje, nėra. Abejoti administracinėje byloje esančiais išrašais iš medicininių dokumentų ir pareiškėjui atliktų ir medikų aprašytų tyrimų duomenimis Komisija neturi jokio pagrindo. Tačiau Sprendime privalo būti pateikti aiškūs ir pakankami motyvai dėl nustatyto dalyvumo lygio, o dalyvumo lygis grindžiamas objektyviai nustatytais faktinėmis aplinkybėmis.

Įvertinus išdėstytą, Komisija sprendžia, kad skundžiamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas, todėl vien šiuo pagrindu yra naikintinas. Agentūra įpareigotina iš naujo įvertinti pareiškėjos dalyvumo lygį ir priimti dėl to teisės aktų reikalavimus atitinkantį, motyvuotą sprendimą.

Byloje esanti informacija yra susijusi su asmens, kurio tapatybė yra žinoma, duomenimis, (asmens kodas, namų adresas, asmens tapatybės kortelės numeris ir pan.), o kita dalis priskirtina specialių kategorijų asmens duomenims, susijusiems su asmens sveikata. Bendrajame duomenų apsaugos reglamente (2016-04-27 Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB) nustatyta, kad asmens duomenys neturi baigtinio kategorijų sąrašo, todėl atsižvelgiant į galimybę nustatyti asmens tapatybę, bet kokia informacija gali būti laikoma asmens duomenimis. Komisijos veiklą reglamentuojantys teisės aktai nenumato teisės pripažinti nagrinėjamos bylos medžiagos (jos dalies) nevieša. Pagal įstatymo analogiją vadovaujamesi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta, kad priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą byloje <...>, teismas turi teisę proceso dalyvių prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, taip pat jeigu yra rimtas pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės, tarnybos, profesinė ar komercinė paslaptis.

Įvertinus tai, kad didžiąją bylos medžiagos dalį sudaro specialių kategorijų asmens duomenys, susiję su asmens sveikata, siekiant apsaugoti informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, visa nagrinėjamos bylos medžiaga pripažintina nevieša, neteikiant jos susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos N. B. skundą tenkinti.

Panaikinti Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. lapkričio 13 sprendimą Nr. STS-6056 „Dėl dalyvumo lygio“.

Įpareigoti Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrą prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos per 20 darbo dienų nuo šio sprendimo įsiteisėjimo dienos atlikti pakartotinį N. B. dalyvumo lygio vertinimą ir priimti teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša, neteikiant jos susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskųsti Regionų apygardos teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Ingrida Sabaliauskienė

Komisijos nariai

Eglė Bilevičiūtė

Žydrūnas Plytnikas